СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 190. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 17. серпня, 1927. VOL. XXXV. No. 190. Jersey City, N. J., Wednesday, August 17. 1927. THREE CENTS

ГОТОВІ ДО ЛЕТУ ЧЕРЕЗ ПАСИФИК

В ПЕРЕГОНАХ БЕРУТЬ УЧАСТЬ 8 АЕРОПЛЯНІВ. — МІЖ ЛЕТУНАМИ Є ОДНА ЖІНКА.

САН ФРАНЦИСКО, Кал., 15. серпня. — Завтра в полудне, коли піднесуть в гору американський прапор, пустяться в дорогу до гавайських островів 8 аеропляиів, щоби добути нагороду Доля в сумі $35,000. Коли девятий аероплян „Ейр Кінг" узнає комісія за відповідний, то й він возьме участь в перегонах. Що до него були сумніви, чи він зможе видержати тягар тої скількости газоліни, якої потреба до так далекої дороги.

Погода добра і по всякій правдоподібности не буде вже ніяких перешкод, які спинилиб вилет. Між летунами є і одна молода жінка, Мисс Милдред Доран.

ПОМЕР СУДДЯ ҐЕРИ, СТАЛЕВИЙ МАГНАТ.

БУВ ЧЕРЕЗ 25 ЛІТ ДУШЕЮ ЮНАЙТЕД СТЕЙТС СТИЛ КОРПОРЕЙШЕН. — ЗАЛИШИВ $25,000,000 МАЄТКУ.

НЮ ЙОРК, 15. серпня. — В своїм домі при Пятій Евні помер сегодня рано суддя Елберт Г. Ґери, предсідатель Надзірної Ради Юнайтед Стейтс Стил Корпорейшен. Була це одна з найбільших індустріяльних особистостей. Виріс на малій фармі, на якій тяжко працював, не маючи навіть спромоги набрати правильної освіти. Закінчив тим, що полишив майно, яке доходить до 25,000,000 долярів.

Був якийсь час Кавнті Суддею і той титул задержав ціле життя і був рад, коли його титулували суддею. Бувши через 25 літ головою директорії Юнайтед Стейтс Стил Корпорейшен, довів він ту корпорацію до міліярдового маєтку і домінуючої сили в Америці. Тіло його буде перевезене до його родинної місцевости Вітон, Ілл., і поховане в методиській церкві, яку він побудував своїм коштом.

За десять літ свого урядования підніс він дохід компанії з $60,600,000 на рік до $116,667,000. Кажуть, що за його стараннем придбали ті, що працювали в компанії, 130,000 звичайних шерів. Його послідний стейтмент, призначений до публікації, займається робітничим питанием і виказує, що його компанія видала $170,000,000 на уліпшення умовин праці в компанії, щоби в той спосіб зменшити нещасливі випадки.

ГУВЕР ПРО ПОДАТКОВІ ЗВОРОТИ.

РЕҐУЛЯЦІЇ МІСІСІПІ І КОЛОРАДО НЕ СТАНУТЬ ТОМУ НА ПЕРЕШКОДІ.

ЛОС ЕНДЖЕЛОС, Кал., 15. серпня. — Секретар торговлі Гувер заявив, що предбачені в буджеті видатки на допомогу потерпівшим від виливу Місісіпі, а зглядно на розбудову там і реґуляцію Місісіпі і Колорадо, не будуть мати ніякого впливу на податки, бо ці видатки незначні і будуть річно виносити всего $30,000,000. Через те буде можна як досі числити з евентуальними значними дальшими податковими зворотами. Инші видатки в буджеті, як реґуляція ріки Св. Лаврентія і Великих Озер, розложені на довгі літа, не будуть тепер ще взагалі зужиті, бо ще не готові реґуляційні пляни.

САККО ПЕРЕРВАВ ГОЛОДІВКУ..

СТАЛОСЯ ТЕ В 30-ІМ ДНИ ГОЛОДІВКИ, КОЛИ ЙОГО ЗАЧАЛИ СИЛОЮ ШТУЧНО ГОДУВАТИ.

БОСТОН, Масс., 15. серпня. — Коли Сакка привели до барберні і поробили кроки до штучного насильного годовання, рішився він перервати голодівку і взяти поживу. Коли він випив чашку зупи, звернувся до своєї жінки і сказав: Ну, чи тепер ти вже задоволена? Лікар заявив, що Саккови не заходила ще ніяка небезпека, але побоювалися, щоби голодівка не відбилася на його умовім стані так, як це було попередно, коли по 30-дневній голодівці треба було його відставити до шпиталя для нервово хорих.

Артур Гилд, оборонець Сакка і Ванцетті, працює знова зі всіх сил над тим, щоби таки вирвати їх від смерти. Завтра стане він перед Суприм Кортом стейту Мессечусетз і буде обороняти справу. В руках цего корту спочиває тепер доля засуджених, хиба, що ґовернор Фуллер хотів би ужити свого права пардону і уласкавити їх на случай, колиб суд відкинув відклик.

Ситезенський Національний Комітет Оборони віднісся ще раз до президента Кулиджа з просьбою о інтервенцію в справі Сакка і Ванцетті.

ПОТРЕБА НОВИХ БУДИНКІВ.

НА БУДОВУ ПОЧТ І ИНШИХ ПУБЛИЧНИХ ДОМІВ ТРЕБА $300,000,000.

РЕПІД СИТІ, Савт Дакота, 15. серпня. — Джан Бартлет, перший асистент ґенерального постместра і Карло Шунемен, заступник секретаря скарбу, зложили візиту през. Кулиджови, а при тім здали звіт про стан державних публичних будинків, особливо почт. Вони подали, що треба негайно призначити $300,000,000 на поправу тих будинків, або на будову нових. До того часу президент затвердив був на ту ціль $100,000,000, але сенат ще не ухвалив сеї суми.

ПЛЯНУЮТЬ НОВИЙ ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 15. серпня. — Ті самі робітничі організації, що зорганізували були попередний страйк, хочуть страйкувати його ще раз в понеділок, колиб Сакко і Ванцетті мали бути страчені.

ГУВЕР І ЛОВДЕН КАНДИТАМИ НА ПРЕЗИДЕНТА.

ДЕТРОЙТ, 13. серпня.—Вже тепер можна твердити, що республиканська партія поставить на своїй конвенції головно двох кандидатів на президента в 1928 році. Будуть ними бувший ґовернор Френк Ловден з Илинойс і секретар торговлі Герберт Гувер.

НОВИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ СТАРОВИНИ.

Всеукраїнський культурно-історичний заповідник, розташований в приміщеннях колишньої Київської Лаври, дістав дуже коштовну збірку Потоцького. Збірка ця має кілька ґруп набору старовинних меблів, картин, порцеляни, гравюр, а також старовинний військовий одяг, запорізьку зброю, то-що. У складі збірки є багата на 17,000 томів бібліотека. Книжки — українською, польською, російською, німецькою, французькою, італійською, англійською та иншими мовами. Багато є також ґравюр, літоґрафій та ріжних репродукцій — 14,000.

Щоб розташувати цю збірку, в заповідникові відремонтували окремий корпус на 15 кімнат. З цієї збірки буде утворений музей, що незабаром почне функціонувати.

ПЕРЕД ВЕЛИКИМ ПРОЦЕСОМ.

Стоїмо на передодні великого процесу, який має відбутися перед краківським судом. Тлом цього процесу діяльність української військової орґанізації, якої членам закидується шпіонську акцію на користь сумежних держав. Буде це третій з ряду великий процес того самого характеру. На лаві обвинених засяде 36 осіб. Акт обвинувачення, що обнимає 85 сторін друку, так представляє їхню діяльність:

На терені Польщі існує українська віськова орґанізація, яка працює в порозумінні з німецьким урядом. Централя орґанізації містилася в Берліні, в Шарльотенбурзі, і мала висунені в напрямі польської держави дві розвідчі стійки: в Бреславі та Данціґу. Берлінська централя мала бути в контакті з німецьким міністерством оборони краю, з рамени котрого цілою акцією кермував бувший січовий отаман Коновалець. Шпіонська праця відбувалася на користь німецького ґенерального штабу, але також продавано здобутий матеріял Союзові Радянських Республик і Литві. Головні шпіонські експозитури находилися в Кракові, Перемишлі, Львові, Варшаві та Яворові. Головна експозитура на Польщу містилася в Кракові. Орґанізація була строго конспіративна, а члени її були звязані присягою, яку складали в Данціґу.

Членами орґанізації були Українці, але на лаві обжалованих сидять також не-Українці; це якраз ті, від котрих орґанізація мала видістати потрібний матеріял.

Розправа, з огляду на скількість обвинувачених і на великий матеріял, потреває около 2 місяці.

6 ШИН ФАЙНЕРІВ ПРИЛУЧИТЬСЯ ДО ОПОЗИЦІЇ ПРОТИ КОСҐРЕЙВА.

ДАБЛИН, 14. серпня. — Погром правительственної партії Косґрейва, підчас голосовання над внеском, висказуючим їй недовіря, є майже певний. За згаданим внеском має голосувати ще 6 скрайних „Шин Файнерів", що також зложать присягу і засядуть у ірляндськім парляменті. У такім случаю за внеском робітничого лідера, Джонсона буде голосувати робітнича партія, ціла партія Імона де Валери, шість „Шин Файнерів", сім членів Національної Ліґи і принайменше 2 незалежних. Кількох членів правительственної партії думає не взяти цілком участи у голосованню.

ПРО РОЗВИТОК НАУКОВИХ УСТАНОВ НА УКРАЇНІ.

На пленумі Всеукраїнської секції наукових робітників наркомосвіти Скрипник говорив між иншим ось-що: Асиґнування на культосвітні потреби щорічно зростають. Протягом 5-тиріччя, за пляном Укрдержпляну, асиґнування на народню освіту місцевого й державного буджету збільшуються з 593,827 тис. карб. до 830,405 тис. карб. Витрачання на освіту збільшуються на одного громадянина від 3 крб. 75 коп. до 5 крб. 80 коп. Наступного року асиґнування місцевого буджету на народню освіту досягнуть за пляном Укрдержпляну 95.5 міл крб., хоча вимоги Наркомосвіти далеко більші.

Протягом 5-тиріччя число інститутів збільшується від 98 до 120, при чому цілком нових орґанізується 30 і 18 реорґанізується. Найпильнішу увагу звернеться на відкриття наукових індустріяльно-технічних інститутів сільсько-господарських, біольоґічних, медичних, соціяльно-економічних та економічних. Одночасно з орґанізацією нових і реорґанізацією інститутів НКОсвіти гадає подбати про обладновання інститутів, забезпечення їх лябораторіями та иншими приладдям.

Матеріяльно-побутовий стан наукових робітників також поліпшується. Професори працюють в куди кращих матеріяльних умовах ніж в РСФРР. В той час, коли вартість річної години на Україні досягає 270 кбр., в РСФРР лише 220 кбр.

Наступного року НКОсвіти домагається підвищення ставок для цілої низки наукових робітників, а саме для керовників науково-дослідчих катедр, для дійсних членів і керовників секцій і для штатного педперсоналу. Крім того висувається потреба знизити норми навчальні для професорів і викладачів, поліпшити умови керовників інститутів, технікумів, бібліотек, музеїв та инш.

КОНФІСКАТА ФІЗИЧНОЇ КАРТИ УКРАЇНИ.

Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові дістало з окружного карного суду письмо, в якому той суд потверджує конфіскату фізичної карти України, автором котрої є др. Степан Рудницький.

ЗИМОВИЙ СЕЗОН У КИЇВСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ ОПЕРІ.

Цього року виробничий сезон оперного театру буде скорочено. Проти 6—7 місяців минулого року, оперовий сезон триватиме тільки 5 місяців. Зате змістом своїм, художньою постановкою, силами сезон має бути далеко цікавіший ніж він був минулого року.

Цього сезону в опері йтимуть такі вистави, які ще не йшли. Підібрано оригінальний репертуар, який змістом висвітлюватиме побут та історію України, наприклад" Тарас Бульба", "Князь Ігор", „Русалка", „Ніч під Різдво". Крім цього йтимуть твори нової европейської музики. З Вагнерівських творів буде відновлено „Валькирію". В усякім разі в сезоні йтиме й одна з сучасних революційних опер.

У звязку з цим в оперному театрі провадять тепер велику художньо-декоративну роботу.

Художні сили цілком відповідатимуть умовам виробничого пляну. Опери поновлено новими, талановитійшими оперними силами, з яких 50% українські співаки.

ПО ОДНИХ ВИБОРАХ ДРУГІ.

Виборами до урядів самоврядування ще не покінчилася виборча розвідча акція Пілсудського і його уряду. Ще мають відбутися вибори до повітових соймиків на терені північно-українських земель. Соймики це вищі установи самоврядування, які нагадують австрійські повітові ради або російські земства. На основі польського декрету з 5. грудня 1918 р. кожна сільська громада висилає до соймику по довх представників, але є законні застереження, що послом до соймику може бути тільки така особа, що знає польську мову в письмі і в говорі. Коли зважити, що українські селяни по польськи балакати, а вже писати не вміють, то бачимо, що цей закон є тенденційно спрямований на те, аби як найменше українського елементу ввійшло до соймиків.

ЗАХІДНЯ УКРАЇНА НА ЕКРАНІ.

Письменники В. Атаманюк та Б. Антоненко-Давидович написали великий сценарій на 7 частин з часів боротьби Галичини за визволення п. н. „Не плачем, а мечем". Сценарій затверджено Вищим Художнім Репертуарним Комітетом. Це перший сценарій, що покаже на екрані малюнки з Західньої України. І треба признати, що фільм буде дуже на часі.

ЗНОВУ ГОЛОДІВКА.

Політичні українські вязні, що находяться в тюрмі при вулиці Баторого у Львові, арештовані під замітом атентату на куратора Собінського, зачали голодівку на знак протесту проти їх трактовання. Управа вязниці вважає їх за кримінальних злочинців і не дає їм тих прав, які мають всі політичні вязні.

НЕВДАЧНА СПРОБА ПЕРЕЛЕТІТИ АТЛЯНТИК

ДРУГИЙ ЛІТАК ЮНКЕРСА ВЕРНУВСЯ ДОМІВ.

ДАССАВ, Німеччина, 15. серпня. — Другий літак Юнкерса, Бремен, що в минулу неділю вилетів з Німеччини до Америки, мусів також вернути домів по 22-годинній боротьбі з бурею, сильним вітром і мракою.

„Ніхто не може летіти в часі такої непогоди", сказав А. Ф. Лузе, пільот літака Бремен. Йоган Рістіч, пільот літака „Европа", додав до слів Лузе, що „мрака була така густа на Північнім морю, що серед неї не можна було бачити своєї власної руки". „Булоби гріхом продовжувати дальше лет. Машинерія у нашім літаку не хотіла добре функціонувати і ми, колиб були полишились довше у воздусі, булиб опинились серед океану. На се тяжко було погодитись".

Рістіч і Едзард, пільоти літака Европа, зажадали від компанії Юнкерса, щоби вона приготовила до лету другий літак Д. 1198, заосмотривши його у мотор літака „Европи". Згаданий літак мав вже передше товаришити підчас лету літакам Европі і Бремен. Новий літак буде готовий до лету в протязі двох днів.

РЕЗИҐНАЦІЯ ЧЕНҐ КАЙ-ШЕКА Є ЗАПОВІДДЮ ПОБІДИ НАЦІОНАЛІСТІВ.

ЧУЖИНЦІ УВАЖАЮТЬ ЇЇ ОДНАК ЗА КОРИСНУ ДЛЯ ПІВНІЧНОЇ АРМІЇ.

ШАНГАЙ, 15. серпня. — Тут уважають резиґнацію Ченґ Кай-Шека за корисну для справи обох поділених таборів націоналістів і за заповідь їх побіди над північними реакційними ґенералами.

Куо-Тай-Чі, віцеміністер заграничних справ правительства у Нанкінґ, заявив, що безпосередним наслідком резиґнації Ченґ Кай-Шека буде злука военного фронту націоналістів і віднова боротьби з північними військами.

„Першим нашим завданнем", сказав згаданий віцеміністер, „буде побити цілковито північну армію. Тепер ми дивимося в повній надії у будуччину. Нанкінґ стане новою столицею".

Дальше сказав Куо-Тай-Чі, що небаром відбудеться нарада між делеґатами правительства в Ганков і Нанкінґ. На підставі дотеперішної умови війска правительства в Ганков мають скріпити війска з Нанкінґ повздовж залізниці Тієн-Тсін, понад Пуков, а депеші з Янґце доносять, що правительство з Ганкова шле наладовані транспорти до Нанкінґ.

Чужинці у Шангаю уважають резиґнацію Ченґ Кай-Шека як знак безсумнівного ослаблення націоналістичної справи і думають, що оба правительства понесуть поражку з рук північних ґенералів. Тому, після їх гадки, розвій будучих подій у долині ріки Янґце є дуже непевний.

СОВІТСЬКА РОСІЯ ВІДКЛИКУЄ СВОЇХ ДЕЛЕҐАТІВ З КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПРИЧИНОЮ Є ОБСТАВИНА, ЩО СОВІТСЬКІ ДЕЛЕҐАТИ НЕ БУДУТЬ МАТИ ПРАВА ГОЛОСУВАТИ.

ЖЕНЕВА, 15. серпня. — Совітське правительство, яке подібно як і Злучені Держави, приняло запрошення на маючуся відбути конференцію в Женеві в справі комунікації і вільного перевозу товарів, відкликало телеграфічно своє рішення. Совітський Союз не подав причини відклику свого рішення, однак догадуються, що причиною є обставина, що Совітська Росія, яка не є членом Ліґи Націй, не буде мати права голосу над деякими справами.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ЛЕТУН КОРТНІ ВІДЛОЖИВ СВІЙ ПЕРЕЛЕТ.

ВІН ДУМАЄ ЛЕТІТИ ПОЛУДНЕВОЮ РУТОЮ.

САВТЕМПТОН, Анґлія, 15. серпня. — Капітан Ф. Кортні, що мав завтра розпочати лет з Анґлії до Америки, відложив свою воздушну подорож на неограничений час. На се його рішення мала вплинути невдача німецьких літаків Европа і Бремен.

Летун Кортні, колиб рішився перелітати Атлянтик, думає летіти полудневою рутою через острови Азори, замісць північною через Ірляндію і Північний Атлянтик. В тій ціли думає він оснувати вперед ґазолінову резервову стацію на Азорах.

НАГОРОДИ ДЛЯ ЛЕТУНІВ.

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНА АЕРОНАВТИЧНА ФЕДЕРАЦІЯ РОЗДАЄ НАГОРОДИ.

ЦИРІХ, 15 серпня. — Інтернаціональна Аеронавтична Федерація нагородила команданта Франціска де Пінедо золотою медалею за його перелет з Риму до Токіо у 1925 році.

Сер Елан Кобем, британський летун, одержав такуж медаль за свій окружний лет з Лондону до Мелборн.

Полковник Линдберґ і командант Ричард Е. Бирд за свої перелети через Атлянтик та ляйтнанти Мейтленд і Геґенберґер за перелет з Сен Франциско до Гонолюлю одержать признані їм медалі за 1927 рік доперва у 1928 році.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 10, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕД НОВОЮ КАТАСТРОФОЮ

Найбільшим американським національним нещастем треба вважати під сю хвилю тих нещасних людей, що їх весь доробок забрали шаліючі недавно тому води ріки Місісіпі. Людей тих треба числити на сотки тисяч, а шкоду на міліярди долярів. Всі вони опинилися в дуже важкому положенню, бо допомога, яку зібрано дорогою приватної жертвенности, це капля в мори.

Одинокий ратунок міг прийти з боку уряду і тому так много появлялося голосів, що домагалися скликання конґресу в справі допомоги потерпівшим. Але президент Кулидж був противний скликанню надзвичайної сесії конґресу і тому справа евентуальної допомоги зможе прийти під обради найскорше доперва в місяці грудни.

А тимчасом предсказують, що виливи відбуваються кількалітними періодами і треба надіятися, що вилив в 1928 році буде ще більший як сего року. Що більше, надходить осінь, а з нею і осінні зливи, які готові знова залляти цілу долину Місісіпі. А статися це може дуже легко, бо води позривали всі найбільші тами, або поробили в них прірви, які досі ненаправлені. Менші направи пороблено, а до більших ніхто не береться. На менші складається бідне, знищене місцеве населення, а на більші його вже не стати. Вправді федеральний уряд обіцяв покрити дві треті видатків, але знищені міста та оселі не в селі зібрати навіть одної третини видатків. А Комісія Ріки Місісіпі заявляє, що коли негайно не будуть направлені дві найбільші ушкоджені тами, нова катастрофа неминуча. Які панують відносини, пізнати по тім, що на поправу тами в Мовндс Лендінґ треба було зібрати місцевому населенню около $300,000, бо федеральний уряд дав від себе $858,000, але й тої суми довгий час не можна було зібрати. Вкінці населення здерлося з останнього і зложило її, бо не було иншого виходу. Сам секретар торговлі Гувер не знаходить слів похвали геройської посвяти і саможертви, з якими місцеве населення зносить нужду і відбудовує знищену полосу.

Все те діється тоді, коли державна каса має в своїх руках $635,809,921.70 надвишки і не знає, як її розділити. Чи не краще булоб ужити цеї суми на негайну відбудову там та на допомогу населенню, як звертати її великим промисловцям і банкирам, які того звороту не потребують, бо й так мають набиті кишені. Чи не краще ратувати живих людей і найбільш урожайну землю, як уживати гроші на розбудову фльоти, коли тут иншого рода ворог за плечима, який вже тої осени або на слідуючу весну розіллє свіжі води і знищить край.

З МІЖНАРОДНЬОЇ ПОЛІТИКИ

КРУГОМ АНҐЛІЙСЬКО-РАДЯНСЬКОГО КОНФЛІКТУ.

В момент, коли в політиці наступає місяць вакацій, хочу дати короткий огляд найновіщих подій на міжнароднім полі.

Центром міжнародньої уваги за останні місяці був розрив дипльоматичних відносин між Анґлією й Радянським Союзом. Не вважаючи на офіціяльні заперечування анґлійського уряду, весь світ зрозумів сей розрив так, що се є перший ступінь анґлійської акції для утворення міжнароднього протирадянського бльоку і в дальшім розвитку для світової війни проти Радянського Союза.

Якраз рівночасно з розривом анґлійсько-радянських відносин припадає вбивство радянського посла Войкова у Варшаві і ряд терористичних актів протирадянських орґанізацій на території Радянського Союза.

Радянська влада твердить, що всі ті акти стоять у звязку з анґлійською акцією і на доказ наводить ряд документів про сіть анґлійської шпіонажі на території Радянського Союза при помочи російських, українських, ґрузинських і ин. протирадянських орґанізацій, про звязок тих орґанізацій з анґлійським урядом і т. д.

Процес проти Дружельовського в Москві відкриває, що се він фабрикував ріжні документи радянської влади і комуністичного Інтернаціоналу, які були потрібні ріжним европейським урядам і політичним кругам. Дружельовський сфабрикував також відомий лист Зіновєва до анґлійських комуністів, про який заговорила анґлійська консервативна преса підчас виборів 1924 і який причинився до того, що на виборах перейшла консервативна партія.

Далі йде харківський процес проти ґрузинських соціяльних демократів, які хотіли підготовити повстання в Ґрузії і які користувалися помічю польського ґенерального штабу.

Розрив дипльоматичних зносин між Анґлією і Радянським Союзом знайшов особливий відгук в Радянськім Союзі. Тут зрозуміли його як заповідь будучої війни, до якої радянська влада почала готовити ціле населення. Почалася будова воздушної фльоти з добровільних датків населення. Проголошено „Тиждень Оборони", в якім населення має дістати поучення про новочасну війну, зокрема про отруйні ґази і як проти них боротися. Словом — в усіх виступах радянської влади і всіх державних та громадських установ Радянського Союза чується поклик: „До оборони!"

В останніх днях анґлійський міністер закордонних справ Чемберлен і визначний провідник консерватистів Біркенгед виголосили промови, які европейська преса коментує як знак злагіднення анґлійсько-радянського конфлікту. В тих промовах містяться заяви, що Анґлія готова знов навязати зносини з Радянським Союзом — під умовою, що радянська влада не буде вмішуватися у внутрішні анґлійські справи і взагалі придержувати-меться міжнародніх правил.

Про те, на скільки теперішні держави світа вмішуються або не вмішуються у внутрішні справи одна другої, — можна би богато говорити. Звичайно кожда з них заявляє, що вона тільки боронить своїх „оправданих інтересів", а за те друга — вмішується у внутрішні справи.

Досить, що европейська преса коментує заяву анґлійських державних мужів про можливість навязання зносин з Радянським Союзом — як свідоцтво злагіднення анґлійсько-радянського конфлікту.

Дуже можливо, що Анґлія розчарувалася в своїх надіях, які вона покладала на розрив зносин з Радянським Союзом. Міжнародній бльок проти Радянського Союза не утворився, а безпосередні сусіди Радянського Союза: Румунія, Польща, Литва, Латвія, Естонія й Фінляндія, які менше або більше стоять під впливом Анґлії, за слабі і незгідні між собою, щоб Анґлія могла тільки на них спертися.

Ще важніще, що в „великій політиці" Анґлії зовсім не щастить.

В Китаю їй не вдалося утворити міжнародньої коаліції для інтервенції, і в останніх часах вона там богато втратила як що-до престіжу так і що-до торговельних інтересів.

На женевській конференції про стан зорування на мори виявився такий глибокий конфлікт між Анґлією і Злученими Державами, що весь політичний світ був певен того, що та конференція скінчиться повною невдачею.

Взагалі Анґлії стає щораз важче обороняти свою перемогу на мори з огляду на змагання Злучених Держав, Японії і Франції.

Як цікавий причинок до характеристики теперішнього положення Анґлії я наведу голос професора Сорбонни Віктора Баша, президента французької „Ліґи для оборони Прав Людини і Громадянина". Професор Баш помістив недавно у французькім щоденнику „Volonte" статтю, в якій каже, що в нашім столїттю прийде упадок великомогучости Анґлії, бо се є ненормально, щоб такий невеликий острів панував над величезними просторами в усіх частях світа і для забезпечення свого панування мав перевагу на всіх морях.

Се в кождім разі характеристичне, що такий погляд висловляється у Франції, яка є союзницею Анґлії.

Коли-б анґлійсько-радянський конфлікт справді втратив свою остроту, тоді Европа могла би спокійніще відітхнути. А то в останіх місяцях небезпека світової війни стала таки занадто реальна.

Тепер, як сказано, матимемо місяць політичних вакацій. Потім, з початком вересня, буде чергове щорічне зібрання Союза Націй у Женеві. А там — побачимо, що буде далі...

Проф. Др. М. Лозинський.

Підносім лиш свого духа
І розпалюймо до грани,
Хоть звалить нас завірюха,
Нарід обновиться з духа
І обновлений повстане...
Підносім лиш свого духа
І розпалюймо до грани!

Богдан Лепкий.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОРІЄНТАЦІЯ НА ВЛАСНІ СИЛИ.

Коли застановимося над теперішним положенням українського народу, то мусимо прийти до остаточного переконання, що лише власними силами потрафимо збудувати Самостійну Українську Державу, а той, хто орієнтується на чужу, посторонну поміч, вносить лише деморалізацію між український нарід, спинюючи розвиток самостійницьких поглядів і робить шкоду цілій українській нації. Ми мусимо вкінці переконати себе самих, що Москалі, чи вони білі, чи червоні, самостійної України нам не дадуть, таксамо не зроблять сего і Поляки. Даремно тому баламутять наш нарід деякі наші інтеліґенти і доктори московським ґенералом Скоропадським, а знова другі, петлюрівські недобитки в Парижі і Варшаві, що Польща збудує нам самостійну Україну. Поляки не збудують нам України, але противно: зміряють до знищення тих ідеалів, за які ще недавно боролась українська армія. І тому сумно робиться думаючому Українцеви, коли читає про зїзди гетьманців в Дітройт і Йорктоні, а петлюрівців у Парижі і Кракові і про їх рабські, упокорюючі телеґрами до царського ґенерала П. Скоропадського і Юзя Пілсудського. Петлюрівці жалуються перед Пілсудським, що лише 7 міліонів Українців належить до Польщі і взивають його дати амуніції і польських „рицеджи", якіб пішли проливати кров українського народа. Гетьманці хочуть відобрати землю українським селянам, а на їх місце посадити московських і польських поміщиків, як саме було за „славного гетьманування" царського ґенерала Скоропадського. Не дармо попирають Скоропадського наші Преосвящені, так американський, як і канадійський, та правлять за нього молебні, хоч він православний, а за нашого найбільш заслуженого письменника, Ів. Франка, не хотіли позволити нам помолитись. Нам се дивно, а Преосвященим якраз се на руку, „бо пан з панем зна сєн, а хлопові засєн".

Моя гадка є така, що ми повинні прямувати всіми силами до злуки з Великою Україною, бо хоч вона не є ще самостійною, але все таки є вона найбільше українською, де можна хоч назвати себе публично Українцем а державу Україною. У Польщі за слово Українець пхають до арешту, а з ласки позволяють ще звати себе „Русінами", або, як нас зовуть тут в Америці наші конкордатники, Рутенами. Я не прихильник московських большевиків і не змінив своїх поглядів та не прихилююся в сторону московських комуністів, бо бачу наглядно, що і вони, подібно як Юзьо Пілсудський і польські пани, хотілиби панувати вічно над „українським хахлом", хотячи, щоби він вічно був у злуці з ними і щоби вони насилали йому своїх памісників, як був колись Раковський а тепер Чубар.

Москалі і Ляхи надсилають нам царського ґенерала Скоропадського, а другі замінюють його вже Габсбурґом „Василем Вишиваним", бо знають, що тим зроблять між нами розкол, що пустять брата на брата, „Русіна на Русіна", а з того роздору між нами скористають як Ляхи так і Москалі, а розуміється стратить український нарід, бо перестане думати, що він повинен орієнтуватися на свої власні сили.

Якось то попав мені до рук гетьмансько-католицький часопис „Січ" з 1-го серпня с. р., де на передовиці видніє надісланий на січовий зїзд привіт московського ґенерала П. Скоропадського, бувшого адютанта послідньої російської цариці, Олександри Федоровни.

Пани, що уряджували сей зїзд, правили молебні і благословили генерала, думають, що ми вже так низько упали і так нічого не второпаєм, що нам страшно заімпонує привіт П. Скоропадського.

Я признаю право на істнування ріжним українським партіям, що ріжними дорогами прямують до остаточної нашої цілі: визволення України зпід чужого панування і зроблення її самостійною. Однак, чи таку ціль мав „гетьманський „зїзд" у Детройт? Ні, і ще раз ні. Гетьманський зїзд у Детройт, Миш., це була шопка, зааранжована в користь тих панів, що, стративши на Україні свої великі посілости, сидять по берлінських кофейнях, та придумують пляни, якимби то чином викликати замішання між українським селянством і відобрати свою страчену землю, а самих селян обернути у своїх наймитів. Сей зїзд не скликала отже ніяка партія, що працює з народом і для народу, але скликало кількох панів, щоби при помочі народу та по його плечах підлізти вгору.

Були там, крім інтеліґентів, що зовуть усіх „хаотиками" і „руїнниками", а самі найбільшими хаотиками і кирпниками, якісь делеґати. Не знаю однак, що то були за делеґати, кого вони репрезентували і яка політична партія їх вислала. Прецінь сторонники Скоропадського про голос ніяких партій не дбають, бо кажуть, що без огляду на те, чи партії бажають собі його, чи ні, він таки гетьманом буде, буде правити нами, та буде карати і милувати. Не дивуюсь тим „делеґатам", бо вони не визнаються на тих всіх штучках. Дивуюсь однак тим „старшим", що знають, що роблять і в яку „єгипетську неволю" ведуть своїм баламуцтвом той бідний нарід! А чи були які привіти на тім „зїзді"? Не було там привітів ні від селян Великої України, ні від селян Західної України, ні від інтеліґентів, ані від ніяких орґанізацій, тільки від берлінських панів. Се послідне є найлучшим доказом, що український нарід не бажає собі монархії, ані ніякого гетьмана, бо гетьманство вилізло йому вже боком. Він памятає ще добре ті карні експедиції гетьмана, де селян сікли різками до крови. Наш нарід не хоче служити ні Ляхови, ні Москалеви, тому і гетьман не має що між ним робити.

Сумне а рівночасно і радісне враження робить на кожного читача „пращальна" промова д-ра Назарука. Ой, давби Господь, щоби була се дійсно і пращальна і послідна промова, якої слухав наш нарід від сего інтеліґента, що вже кілька разів зміняв свої погляди і зараз валив те, що передтим будував, а опісля знова будував те, що передтим руйнував. Колиб се була остання промова д-ра Назарука, то тільки радіти нам з того. Український нарід так тут, як і в Канаді а також в старім краю, викинув вже зпоміж себе того рода „хаотика" і кирпника, що служить тому, що платить, і зміняє свої погляди як рукавицю. Послужив тепер д-р Назарук Римови зі шкодою для свого народа, то може послужити ще і Варшаві. З Риму прецінь до Варшави буде йому по дорозі. Тому щасливої лиш дороги пожелати д-рови Назарукови. Одна ще остання просьба до Вас, д-р Назарук: Ідіть Докторе, дорогою, на яку вступили, бо не нам Вас учити, не нам Вас завертати. Але памятайте на останню нашу просьбу: Хорони Вас, Боже, вертати до нас назад. Ми скоро забудемо про Вас, а Ви найкраще зробите, коли не будете признаватися до нас і до всего українського народу.

В. Дроботій,
В. Істон, Па.

Бо це життя — то труд, не нагорода;
Бо нагорода є за чин, за труд;
Життя — то не побіда, не свобода;
Життя — борба! Борба свобочить з пут.
В. Щурат.

УКРАЇНСЬКА ІНТЕЛІҐЕНЦІЯ В АМЕРИЦІ

(ПРО ЇЇ УЧАСТЬ В НАРОДНІЙ РОБОТІ).

Написав **Проф. Др. Олександер Сушко.**

3)

(Продовження).

Не улягає ніякому сумнівови, що уваги д. Й. І. є глибоко передумані й розумні, а плян дуже а дуже раціональний. Хто мав нагоду бувати в Канаді, й бачив, яким безцінним скарбом стали для наших переселенців в Канаді **наші народні Бурси в Саскатуні і Едмонтоні,** обі здвигнені та утримувані жертвами самого нашого народа, — цей зрозуміє зараз високу вартість розумної й глибокої думки д. Й. І.

Та не тільки виринають тепер думки про школу, її вартість і значіння. Ми свідками того, як орґанізуються в Америці учительські курси, як беруться до заснования учительського семинара, як беруться в нас до своїх власних фахових шкіл, а навіть до основання Українського Робітничого Університету в Америці. Бо спроби людових університетських викладів вже були.

Усе те вісти однаково інтересні та потішаючі, як і серіозні. Показується очевидним, **що недостача і запотребовання інтеліґентних сил, особливож учительських, є у нас дуже а дуже велике та пекуче,** і я кажу, що горе усім тим, що цього „духа і клича часу" не почують, або, що ще страшніще, — його зігнорують.

Робітник-інтеліґент.

В повнім значінню слова **„робітниче"** розуміннє терміну „інтеліґенція", — а до того розуміннє однаково широке та глибоке як і розумне та гуманне, подав нам д. К. Н. теж на сторінках „Свободи" (ч. 161, 14. липня, 1927, стр. 3). Його уваги — par exellence свідомого українсько-американського робітники **нової доби,** а тим самим уваги високо інтересні для наших інтеліґентів старого стилю — не лишень в Америці, але теж і в Европі. Міркования д. К. Н. слідуючі:

„Нині часто чуваємо балачки про нашу інтеліґенцію. І в ґазетах, бачу, деколи попадають статті про неї. За кождим разом, як ми читаємо про інтеліґенцію, то нам здається, що інтеліґенція се вчені люди. Нібито люди, що високих шкіл не мають, не належать до інтеліґенції. Та мені здається, що **се слово не так треба розуміти...**

„Я приміром бачу довкола себе, між людьми, які високих шкіл не покінчили й працюють у фабриках так, як і я, богато інтеліґентних людий. Я бачив уже навіть таке, що люди, які високі школи покінчили, але в Америці на фабриці робити стали, що вони зовсім не заховувалися як інтеліґенти, але як неінтеліґентні люди. Представте собі чоловіка, що має кілька кляс ґімназії, вміє добре читати, писати, не одною, а кількома мовами, знає богато про світ, про давнину, про людей, але поза фабрикою і поза своєю їдою нічим не цікавиться. Чи назвете такого чоловіка інтеліґентом тому, що він ходив у високі школи? Що з того, що він ходив до високих шкіл, коли він заховується таксамо як той, що до шкіл не ходив? З тої школи ні йому ні його народови користи немає ніякої. Я **його до інтеліґенції не зачисляю".**

Суворий, але справедливий присуд. — Присуд **свідомого, інтеліґентного українського робітника нової доби.** Та на тім не кінець: д. К. Н. подає нам і другу сторону медалі: малює нам дійсне обличче новітнього українського **робітника-інтеліґента.** В розумінню д. К. Н. цей повітний український робітник-інтеліґент в Америці виглядає так:

„А тепер возьмім **других людей.** До шкіл високих вони не ходили, але попри фабрику та їду цікавляться вони широким світом, думають про нього, думають про свій нарід, працюють серед свого народа, пробують розвязувати ріжні трудні питання, звязані з життєм нашого народа. По сих людях видно, що вони мають розум і його вживають. **Вони думають, працюють і борються, як се роблять правдиві інтеліґентні люди.** Чомуж би мені не назвати їх інтеліґентними?"

Як отже виходить із повищих слів, в розумінню д. К. Н. мірилом та пробним каменем „інтеліґентности" кождої одиниці є не її „високі школи", але передвсім слідуючі чесноти: **думанне-журба** про народні болі, **праця** для загалу, і **боротьба** за його кращу будучність. Як бачимо — зясованне основних прикмет правдиво інтеліґентного чоловіка є у д. К. Н. просто ґеніяльно ясне та фундаментально правдиве. І для приміру та на поперте правдивости своїх слів наводить д. К. Н. комітет братств і товариств в Рочестер, Н. Й., Запорожську Січ, тамже і Відділ 200 та 160, з яких перші зібрали і вислали на будову Сиротинця $270.00, а другі $55.00 на будову Дому Інвалідів у Львові, а треті на ту саму ціль і на „Просвіту" у Львові зібрали теж та вислали поважні суми. „Я знаю тих людий", каже д. К. Н., „що працюють у тих комітетах, і я знаю, що там людий, які покінчили високі школи, немає. Певно **самі фабричні робітники, але вони цікавляться народніми справами, думають над тим, як нам завести в Америці краще життя, і вони для сього працюють, як знають найкраще".**

А дальше: „Чиж це не радісна вістка для кождого свідомого Українця?" — питає щиро-сердечно д. К. Н. під свіжим враженням прочитаної вісти у своїй ґазеті („Свободі"), що робітники там і там зібрали та вислали до старого краю на Дім Інвалідів або Просвіту поважні суми. І він фільософує:

І хтож це робить? „Чиж не бачить кождий, що се робить робітник, але **робітник свідомий, інтеліґентний! Він працює тяжко у фабриці, щоби удержати себе й милу родину, але поза тою тяжкою працею — він бачить ще цілий світ, а передовсім свій нарід, з яким він звязаний своїм походженнєм. Він хоче лишити в світі якусь памятку, якийсь гідний (!) слід. Чи не так роблять інтеліґентні люди?"**

Золоті слова! Так, правдиві інтеліґентні люди якраз так поступають. І ми усі, т. є увесь український нарід на усьому світі живучий, радіє щиро, що діждався остаточно хвилі, коли свідомий український робітник-інтеліґент, звільнений із кайдан церковно-парохіяльної заскорузлости, промовив остаточно ось так про своє високе та благородне післанництво супроти Вітчини й усего свойого народа, „з яким він звязаний своїм походженнєм".

Не менш цінними є й кінцеві уваги д. К. Н. Того рода людий називає він інтеліґентними ще й тому, „бо **їх примір** показує другим людям, як треба нам **жити, працювати, боротися, розвиватись...** З приміру сих інтеліґентних людий, і тих, що школи покінчили, і тих, що вчилися з життя, **є богато користи для народа.** Чимраз більше людий зачинає думати й працювати за поліпшення життя. Богато людий, бачучи примір інтеліґентного чоловіка, собі зачинає думати, і з часом стає інтеліґентним чоловіком, бо пізнає, що і в нього кромі рук і сили тіла є ще ум та сила ума. А як він уже почне уживати ума, то він уже став інтеліґентним чоловіком. **Число нашої інтеліґенції все зростає і тому наш нарід поступає!"**

(Дальше буде).

ЗНЕВІРА УБИВАЄ ДУХА.

Слідячи за ходом свого життя в Канаді, за рухом роботи на народній ниві через протяг минувших кількох літ, ми бачили, що замісць поступати скорше вперед, набирати розмаху, все немов зупинялося, спадало, засипляло. Мрії зникали, фантазія притуплялась, віра в себе завмирала, а на місце всього лягала зневіра — скептицизм.

Бувало давнійше зачнеш говорити з деким про „нас", про роботу народню, так всюди слідно було заінтересовання, бодай хвилеве, бодай на часочок загорялась охота зробити щонебудь; а опісля не знати до чого дійшло. Говориш, так мовчить, або потакує нехотя, або впрост каже: „Ет, я не вірю в ніщо, тут не дасться нічого зробити. Шкода праці". Таке вчувається від декого, що давнійше перший запалював огонь віри в других та сам певно не жалував би був приложити рук до народнього діла.

І коли нагадаєш те все, так приходить тобі на думку: „Учителю, хто винен за його темноту: він, чи родичі його?" Та подумавши дальше, приходиться продовжати: „Ні він, ні родичі"... І справді не инакше. Бо і подумаймо. Коли була добра воля, коли була готовість працювати, то чомуж не прийшло до роботи? Невжеж ми самі винуваті? Ні, не зовсім. Взявши на увагу наше матеріяльне положення в початках, яке було не найліпше, ми зрозуміємо, як се сталось. Кождий міг думати: „Робити щобудь треба і таки треба, та щоби тільки полатати троха свої недостатки, а там за роботу таки треба братись". Значить — в души була готовість, та на ділі відкладалося се до слушного часу. Кождому здавалося, що той слушний час мусить прийти і прийде — та ще й незабаром. А що в кождого була добра воля, тож ніхто і не бачив гріха за собою. Ще була одна причина, а то: замало розвитий змисл народнього діяча; мале розуміння стану народнього та соціяльного життя загалом; за мале знання історії. Опинившись тут з бідою по полам одинцем серед чужинців, кождий мусів думати найперше про насущний. Не було нагоди, не лишалось часу, щоби забиратись до студій над тим, що нам до народньої роботи придалосяб. Так, була добра воля, тай всякому здавалося, що і того на тепер досить. І кождий думку про народні справи відкладав на колись, не предвиджуючи і не розуміючи того, що коли не йдемо вгору, то тим самими вертаємося вдолину.

Колиж уся наша увага спинилась на одній точці, на хлібі, на особистих інтересах кождого, то тим самим всі наші душевні турботи, крім одної — турботи про насущний, ниділи, марніли, завмирали. Наша душа ставала щораз менша, щораз більше короткозора і вкінці ми самі показались нікчемними, безсилими, до нічого неспосібними. При занепаді других турбот також турбота про хліб підупала в богатьох, що самим їм страшно за будучність, що самим їм здається, начеб вони не були горожанами землі, але жили на якійсь ласці, яку що хвиля можна утратити, а тоді?... Значить, обмеживши себе, ми не виграли. Ми зробили подібно, як той чоловік, що не хотів через якийсь час користуватися своїм зором, або слухом в користь другого змислу. Або нехай би ученик відклав аритметику на колись, — він певно не богато на тому скористав би. Він не лиш що нового в аритметиці не навчивсяб, а ще і те, що вмів, призабув би. А ми саме нині ще є такими учениками. Нині кождий, оглянувшись на своє минувше, може найкраще сам переконатися про правдивість такого стану. Колись палав огонь, за час видно ще було кілька іскор життя, а чим дальше, то все хололо, темніло, аж доки не замерзло. Сама приватна кореспонденція в декого звузилась до чисто приватних, бизнесових справ, в декого вже й тут приходить на думку, чи не лучше булоб і від того якось відхреститись.

Що инше буває там, де життя не звязане, де в суспільности, хоч би інтеліґентній, є попри особисті клопоти заінтесовання справами громадськими, народніми. Найперше, там завсіди мусить бути якась робота громадського характеру: скликають віча, роблять зїзди, обмірковують те, чи друге питання; думають над заложенням народних інституцій, орґанізують театральну трупу і т. п. Скажім, що в таку пору жиє в якомусь закутку, в корчах та лісах, наш український учитель. Він не може в тому життю, чи в тій роботі брати великої участи, та всеж та робота мусить його інтересувати. Він ненароком слідить за рухом подій, прим. після часописних звісток, він бачить боротьбу, бачить життя і в його души мусить зродитися той огонь, який родиться завсіди в подібнім положенню. На вид чужого огню і ваша душа загоряється. Не досить того. Заінтересувавшися життям суспільности, до якої і він належить, він не схоче сидіти бездільно і буде старатися хоч щобудь придбати для народньої справи. Він знати буде, що якаб робота не була, то коли вона щира, вона має своє значіння, отже він не схоче занапастити того, що може на щось придатись. А де є заінтересовання, там розвивається штука думання, змисл критики, виробляється талан, кристалізується характер людини.

Ми візьмім чоловіка навіть дуже талановитого, нехай і фільософа, і посадім його в глухий кут, до якого жадні звістки зі світа, жадні новини, книжки, ґазети не доходять. Мешканці сього темного кутка люде темні, байдужі до всього, розпиячені. Що станеться там з того талановитого чоловіка? Він, поки ще душа його не зачерствіє, не охолоне з давнього, загально людського жару, буде думати щобудь, буде виробляти пляни, та поволи буде остигати, маліти в своїх власних очах, аж доки не признасть себе безсилим, слабим, нікчемним. Він схоче робити, а тут не дають йому матеріялу, або легковажать, ба й плюють на його роботу, а дальше з нею нікуди подітися. Він там ні ґеній, ні талан. А возьмім знов чоловіка звичайного, неталановитого, і даймо йому місце між людьми ученими, добрими, діяльними. Побачимо, що він за час огладиться, набере естетичного смаку, розвине свої духові сили, порозуміє, що гарне, що ні, візьметься сам до роботи і, хоч не стане пророком, то всеж буде гарним та вартісним чоловіком. Таке можна сказати про нас у відношенню до нашої власної праці, таксамо і про нарід у відношенню до нас. Коли нарід побачить, що ми справді працюємо і дбаємо про його добро, тоді він нас послухає. Бачучи гарне в нас, він буде старатися нас наслідувати; він заінтересується нашою роботою, а тоді й поможе нам будувати те, чого ми без него не зможемо побудувати. Тоді нарід перестане бути байдужним до розумного, корисного та гарного і в нас він буде бачити своїх прихильників, учителів, провідників і певно нас послухає.

Зневіра забиває силу духа людини. Спиться богато, то ще більше хочеться, каже приповідка, так і тут. Що робиться, то іще хочеться робити. Тай треба знати, що заохота чудес нераз доказує. Оден наш учений колись казав, що „вроджений талан, се безперечно діло велике, але й сей талан може дійти до своєї повної величини тільки тоді, коли людина обертається серед найгарнійших людей часу, які її заохочують, дають поради, підтримують". Годі сказати, що в нас нема талановитих людей, отже роблячи діло, ми дамо змогу їм розвинутись і бути може, що вони колись скажуть: „Колиб не тамті, то ми не булиб нами; наша робота се частина їхньої роботи".

Та хочби й не знайшовся в нас тепер великий ґеній, то се ще ніщо. Не в тім діло. Нам тямити, що в усякого є талан звичайний, який треба рівнож розвивати; нам треба вчитись; нам треба давати добрий примір нашим дітям. Наше життя не повинно бути для хліба виключно. Наша, або загалом людська душа хоче також корму, а чи ми її нагодуємо? Чи скажемо їй спати? або заставимо марніти, завмирати? Треба тямити і те, що коли не будемо робити ми, то на наше місце прийдуть другі робітники, нам чужі, які не стануть на нас оглядатися, але візьмуться до роботи і зроблять все так, що ми самі тільки ахнемо. Знаючи, яким шляхом ішов поступ, які переходив запори заки дійшов до XX-го віку, ми не станемо думати, що тут уже й край поступови. Також годі сказати, що ми не годні рівняти себе з другими народами. Там, мовляв, инакше. Ні, не инакше. Усі люде як ми; Олександер Великий, Цезар, Вашингтон, Наполеон, Мойсей, Магомет — се все були люде. Та одно, що вони були людьми думаючими та впертими в своїм ділі.

Я вірю, що як тільки візьмемося завзято до діла, то воскресне в нас охота й віра в себе, знайдеться тоді спосіб і сила, а що найважнійше: робота наша не буде марною. Тільки щирости й охоти; хто не може робити сам, нехай других заохочує. Се також робота, рівнож велика.

Вкінці згадатиб і те, що коли деинде під політичним гнетом одиниці щось роблять і робота їх приносить овочі, то нам тут, на вільній землі, подвійний сором за безділля. Тут, роблячи діло, не треба боятися, що прийде поліція і забере в тюрму, ані певно не розстріляють нас. Отже до діла з тимбільшою завзятістю. Наша будучність від нас самих залежить. — В. Ц.

(Вінніпеґський „Укр. Голос").

Денис Пирч.

ЯК Я ХОДИВ ПО КОЛЄКТІ.

(Спомини з минулих літ).

(2)

А треба знати, що давнійше наші люде не відкладали гроші до банків. Звичайно давали „пейду" ґаздині, а вона ховала гроші у панчоху та до постелі з нею. Нераз бувало діти, що спали на тих долярах, позафарбовують їх на ріжні кольори так, що потім годі розпізнати їх. От такий, бачите, давно наші люде банк мали. І на превелике диво навіть не трафлялося, щоб з такого „банку" коли гроші пропадали.

Попращавшись з краянами, ми ще походили і по других хатах, де були наші люде, переночували, а на другий день рано пустилися в дальшу дорогу. В одному місточку ми довідались, що недалеко звідтам, на фармах, находиться копальня залізної руди, де богато наших людей працює. І ми таки зараз поїхали до тої майни. Приїзджаємо на місце, а там кромі пару хатинок і одного величезного бараку, що виглядав гейби яка довжезна товарова шифа, не було більше нічого. Входимо до бараку, а в ньому повно людей. А було це на саме латинське Різдво. Видко, люде празник справляли. Це були по більшій части Словаки. Але були між ними і наші Українці із Угорської Руси, кілька Лемків з Галичини і, як потім показалося, було там і двох Поляків та ще оден Литовець. Всяка віра там була: католики, Руснаки, а навіть і кальвіни були. А самі лиш мущини там були; женщини ані одної ми там не бачили. А гармідер як у цвішендеку на німецькій шифі. Якраз тоді засідали люде до довжезних столів, збитих із простих, негибльованих дощок. На столах було видко повно хліба та ріжних сасиджів і балонів, себто американських ковбас. Не бракувало там і фляшок. Люде майже всі були однаково вбрані, в робітничих блюзах, заваляних на жовто. В якому убранні до роботи ходили, в такому і святкували.

Посадили нас як гостей по конець стола, себто на першому місци. Я дуже був змерз, бо на дворі зимний вітер дув, і трясся на цілому тілі. А мій товариш щось крутився, то сідав, то вставав і щось гейби перешептувався з людьми. Нараз приступає до мене з чаркою в руках якийсь досить поважний собі чоловік, відай чи це не ґазда був, кланяється мені й каже: Пан превелєбни, як виджу, дуже змерзли, та може би трошки загрілися, й таки суне мені повну чарку. Мене як би хто окропом спарив. Хоч як мені було зимно, то нараз стало мені горячо. Що це має значити? Чого він мене так кличе? Але мій товариш незначно й потихоньки до мене: Не бійтеся, лем ся добрі потримайте! Ага, я аж тепер, як то кажуть, доглупався, що це його штучка. Недаром він так перешептувався з людьми. Та бо й справді могли мене люде взяти за духовника, бо я мав чорне убранне, високий стоячий ковнірець із чорною краваткою й до того що я був без вусів. Якраз пригадав я собі народну поговірку: ні читати, ні писати, і хочуть мене за попа обрати. Та й смішно мені стало. І вдаю, що буцім то не чую, що до мене говорять і беру чарку в руки. Зачинаю пити поволеньки, аж тут нараз мене щось задушило, що й дихнути не годен.

Що це? питаю. А це, прошу вашої ласки, така моцна горівка. Лиш випийте, а вона вас загріє, каже ґазда.

Таже це чистий спиритус, кажу, він не тільки загріти, але й спалити може.

Не бійтеся, ми все таку горівку пємо й вона дуже нам здорова.

Ну, то ви можете собі її пити, хоч би і на здоровлє, а я таки не буду. Подали дальше чарку мойому товаришеви, а він вихилив, ані не скривився, тільки йому трошки око побіліло.

Та може би пан превелєбни дещо перекусили, припрошують мене. І що тільки я взяв вилку й ніж у руки, аж тут встає вже старий собі чоловік, що сидів на другому кінци стола, видко вже підпитий і зачинає до нас бесіду по словацьки. Каже: „Мої любі краяні, ві нє знаце, цо я вам хцем поведзец. Я хцем указац лєм на то, як то пан Єжиш ходзіл по швеце і вельке чуда робіл, як Он віно во воду пременіл...

„Но лєм, баці, до фраса, не бабрайце, бо то нє так було", перебиває йому другий Словак. „Но, відзіш, но, відзіш, палєм го які мі мудрі, дахто бі мишлєл, же он нє зна ніць, а он єднак зна" — й тут баці впалив таке слово, що ліпше найся не пише. Не дамуючи, чи і друкарі хотіліб надрукувати його.

„Пітам їх поніжене, пан превелєбний, відзивається до мене якийсь другий Словак, що сидів недалеко, „може би оні, як особа дуговна, при такім велькім швеце і при тей оказії, поведзелі нам казань".

На, маєш, аж тепер мені заїхав як довбнею по голові. Я, що ніколи в мойому життю не виступав з публичними бесідами, а тепер маю казаннє говорити. Не дай Бог, в яких я тарапатах був. Але мій товариш потискає мене за ногу і шепче злегенька: Лєм ся добре потримайте! А пропав би ти, що ти мене в таку халепу завів, думаю собі. Ох, який я тоді недобрий на нього був! Та що робити, треба якось ратуватися; що буде, то буде.

І так перехрестився я, вже не тямлю: раз, чи три рази, тай забираюсь до балакання. А тема як би вже готова була, бо баці зачав ґуторити про чудо з вином, та й я собі про чудо, але зо шпиритусом. Баці, видко, потягнув собі за богато, то хотілось йому води, а я таки хотів переконати людей, що вода здоровша від шпиритусу і люде повинні пити лиш чисту воду, а тоді були би здорові, мали би більше розуму й зажилиб кращим життєм. І це булоб справдішнє чудо.

Але, видко, моя бесіда, що апелювала більше до розуму, не чіпалася краянів. Думаю собі, треба би їх трошки коло серця полоскотати. І так зараз зачав я, як то кажуть, з иншої бочки. Я звернув мою бесіду на празник Рождества Христового. Порівнав я цей празник у бараку зі старокраєвим святом, як то люде там, в старім краю, тепер тішаться й веселяться, а ми тут, кажу, у тім поганім і брудним бараку, на чужині, далеко від своєї рідні, запиваємося трійливим спиритусом і закусуємо смердячими сасиджами. Та ще дечого більше я їм натарабанив. А коли при кінци ще спімнув за їх жінки в старім краю, то всі в плач. Навіть старий баці, що зпочатку якось зкрива на мене позирав, і він обтирав собі очи якоюсь жовтою шматою. А мій товариш вже не міг витримати і втік на двір. Я думав, що його плач розібрав, а він заткав рот хусткою й так душився зо сміху, що мало не тріс.

Як тільки я скінчив моє „казаннє", тоді всі до мене витатися. Тай кожен з них при тім жертвував щось, як вони називали, на Божий Храм. Давали, що хто міг, що найменше одного доляра. Декотрі навіть і на Службу Божу давали. Мій товариш лиш гроші відбирав, а я записував. Всьо булоб добре, тільки я все якось так чувся, як би не в своїх нагавицях. А нуж мене тут хто пізнає? — все було в мене на думці.

(Дальше буде).

ФАЛЬШИВІ АРХИКНЯЗІ, БАРОНИ І ПАТРІОТИ.

—o—

Жив собі у Німеччині звичайний добродушний чоловічок Гарі Домеля. Мав тільки три хиби: 1) був бідний, 2) трохи лінивий і 3) не мав щастя.

Пробивався крізь життя, як міг, Був слугою, робітником, післанцем, продавцем папіросів, жебрав у панів плаща на зиму... аж нараз...

Нараз подумав собі, глядячи на свій елеґантний, солідний вигляд і пригадуючи собі свою зручність, відвагу і вимовність: „спробую щастя!"

І спробував. Став їздити по Німеччині як ґраф фон Корф, то сам, то з другим ще товаришем, рівнож фальшивим бароном. Заїде до готелю, запишеться в книжку гостий, сидить тиждень, два — а потім поїде „нагло" і поминай як звали. А може й адресу свою подасть, де, мовляв, виплатять.

От приїзджає до Ерфурту, до першорядного готелю і записує свій ґрафський титул. Приходить комісар поліції, заглядає, питає, котрий це, а потім шепче таємничо до властителя готелю:

— Пст! Тихо! Це перебраний кронпрінц! Наслідник престола, Вільгельм!...

Вістка йде блискавкою по місті, збігаються студенти, наші радники, поліція, офіцири та до „ґрафа":

— Ваша Величносте, так і так! Просимо на баль, на концерт і т. д.

Цей спершу думав, що сміються, або що зловився вже, та коли господар кланяється до землі і просить його вписатися в золоту книжку коронованих осіб, **він сам починає вірити**, що він є архикнязь і знаменито грає ролю...

Недовго. Брехнею далеко не зайдеш. Зловили, відкрили, засудили на 6 місяців.

Другий в Угорщині. Старенький двійник Франца Йосифа. Зовсім подібний до померлого „тата" — цісаря. Всі мають його за архикнязя Рудольфа, що був одиноким сином Франц-Йосифа... і, як каже народня легенда, живе й досі.

Старий не протестує, до добре йому з тим. Приносять йому всячину і в пояс кланяються:

— Ваша Високосте!...

А може, „високість" божевільна, а може вдає божевільного, — досить, що поліція арештує „архикнязя" й веде до Будапешту до „закладу". А з провінції товпи народу за ним, домагаються увільнення „цісарського сина" і остру петицію пишуть зовсім серіозну, бо й один посол мадярського парляменту там підписаний, може ще й інтерпеляцію внесе.

Одного засудили, другого засадили, хоч ті „архикнязями" були. Фальшивих князів беруть до арешту. А хто засудить ті десятки й сотки наших фальшивих патріотів, що не знають, за що, по що і яким правом звуть себе Українцями і патріотами, а на ділі є звичайними фальшивими „принцами" патріотизму? А таких у нас, на жаль, є, хоч гать гати!

ТАЙНА МАЛЯЙСЬКИХ ПРАЛІСІВ.

—o—

Дикі люде-карлики — їхні звичаї й обичаї.

На півострові Маляя (Сх. Індії) серед тишини праліса, крізь який важко пройти непризвичаєній людині, в тіні височенних ліянів і бамбусів, в своїх шаласах, куди нікуди не заглядає сонце, живе дике племя карликів, зване Семанґ або Оранґ-Утан, або й „Неґріто" (малий мурин). Ціле племя числить не більше як дві тисячі голов; всі карлики криються в лісах, як „лісові люде", перед сільськими людьми-маляйцями і перед європейцями, хоча власне карлики є первісними мешканцями того півострова... Про них розповідають маляйці всякі казки, уважаючи їх за незвичайних людий, бо в „них блищать очі, вони їдять усе сире, не знають огню, зникають чудом і знову зявляються, як зпід землі".

— Ці карлики — пише дослідник П. Шебеста — високі на 130—140 цм. дуже зручні, але й дуже боязливі. Від людий утікають, а до мене привязалися лише тому, що моя постава невидна, а поведення скромне. Були до мене дуже ввічливі, краще відносилися ніж культурні люде, між якими я небудь бував. Ті дві тисячки карликів вимирають — бо замало у них жінок, а забогато деяких налогів, защіплених їм світом: прим. курять опіюм. Живуть в будах з галузя, переходять з місця на місце. Кормляться головно ростинами й овочами, які збирає жіноцтво. Мужчини ходять на лови й ловлять рибу, але більше таки працює жінка. Не знають над собою жадної влади ні начальників, кождий свобідний, робить, що хоче і їде, куди хоче. Та свободи не надуживають, бо всі дуже лагідні: не знають, що то убийство, крадіж або грабунок. — Мужчина лучиться з жінкою — на спільне пожиття, керуючися симпатією, але обоє уходять за рівноправних і живуть разом так довго, доки одно не зненюбить собі другого. Тоді розходяться в мирі і кожде шукає собі пари; однак, як мають уже свою дитину, не розлучаються. Невірність супругів уважають за найбільше зло.

Вірять у бога грому і многих лісових богів і водяних русалок. Вірять у позагробове життя, десь на острові серед моря, але не вірять у пекло або в якунебудь покуту по смерти, кажучи, що всяке зло покутують уже на землі за життя.

Чи можна тих лагідних, убогих карликів називати „дикими"?...

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Тов. Ів. Франка, від. 83, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. серпня, о год. 2-ій пополудни в гали Тов. Укр. Амер. Горожан, 847 N. Franklin St. Уряд просить членів прийти на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Неявившіся члени будуть суспендовані. — М. К., секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 21. серпня о год. 1-ій попол. в домі Укр. Амер. Горожан, 847 Н. Френклин ул. До полагодження є справа хорих і справа пушок та лістів Комітету Сиротинця. — Волод. Сегінь, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться як звичайно в неділю, дня 21. серпня, зараз по Сл. Божій, в шкільній гали на Ґрент ул. Обовязком є кождого члена прийти на означений час і вислухати піврічне спрвоздание контр. комісії. Остерігається довгуючих членів, що коли не вирівнають своїх залеглостий, поступиться з ними після статута. Через таких членів лиш маємо великий недобір за перейшли 6 місяців і надалі таке у нас не будеся практикувати. Також за дітий відділ просить платити реґулярно кождого місяця, а хто ще не вписав своїх дітий до У. Н. Союза, тепер найліпша пора се зробити, бо приймаємо без вступного. — Гр. Сайкевич, гол.; О. Шийка, кас.; П. Саламаха, секр.

ЛЕЙТРОБ, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 61, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться дня 17. серпня. Проситься членів прибути як найчисленнійше. Суспендовані члени, коли не вирівнають своїх залеглостий, зістануть виключені з Бр. і У. Н. Союза. — Петро Марутяк, предс.; нАтін Скубяк, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, подає до відома всім своїм членам, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 21. серпня, о год. 1-ій пополудни в Укр. Нар Гали, 1950 W. Erie St. Проситься всіх членів прийти сей мітінґ, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. На мітінґу будеться принимати членів без вступного, тому проситься членів привести з собою кандидатів. — Н. Читвінський, предс.; С. Багрій, кас.; П. Хомин, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів Тов. Т. Шевченка, від. 42, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 21. серпня, о год. 2-ій пополудни під ч. 237 Hope Ave. Проситься членів прибути на мітінґ та вирівнати свої вкладки. Рівнож проситься тих членів, котрі еще до сего часу не зложили своєї жертви на Сиротинець при У. Н. Союзі, нехай на сім мітінґу зложать свою жертву, кождий після своєї спроможности. Нехай не буде між нами ані одного члена, котрий не схотівби причинитися до здвигнення своєю жертвою так благородної інституції. — В. Лелет, пр.; О. Свитак, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Івана Франка, від. 269, на Вест Сайд, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 20. серпня, в домі тов. Сипяна, 26 Redale St., о год. 7.30 вечером. Обовязком кождого члена і членкині на тих зборах явитися, бо є дуже важні справи. Не явившийся член заплатить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. Взивається тих членів, котрі були суспендовані тамтого місяця, щоби прийшли і вирівнали свої залеглости. — Дмитро Балацький, предс.; Василь Швець, секр.

КЕМПБЕЛ, О. Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться дня 21-го серпня, в Італійській Гали при 12-тій улиці. Проситься всіх членів явитись на мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. — Мих. Ткачишин, предс.; Федор Кузенко, секр.; Іван Ґренечко, кас.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що збори відбудуться дня 21. серпня, в гали церковній, 47 Hope Ave., о 2-ій годині пополудни. Проситься усіх членів приходити частійше на збори. Хто ще не зложив жертви на Сиротинець, нехай зробить се на сих зборах. — М. Припхан, предс.; М. Табачук, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. Богдана Хмельницького, від. 248, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться дня 20-го серпня, в суботу, о 7-ій год. вечер, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на час, бо є дуже важні справи до полагодження. — Войтко Струж, предс.; Панько Турчин, кас.; Йосиф Урбан, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і члениць, що мітінґ відбудеться в неділю, дня 21. серпня, зараз по Сл. Божій коло години першої пополудни, в гали церковній, 127 Парк ул. Проситься членів прибути на означений час, а довгуючі члени нехай прийдуть і вирівнають свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — К. Марущак, предс.; Н. Хабінець, секретар.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Уряд Сестрицтва Любов, від. 177, повідомляє своїх членів і члениць, що мітінґ за місяць серпень відбудеться дня 20. серпня, в суботу, о год. 7-ій вечером, в українській церковній гали, 45 Pilgrim St., South Providence. Проситься всіх членів і члениць прибути на означений час, бо є важні справи. Буде звіт комітету з пікніку на будову Сиротинця при У. Н. С.; буде також справа заложення каси хорих при відділі. Проситься тих місцевих і позамісцевих членів і члениць, котрі не були на пікніку, щоби доручили вступ після ухвали відділової, бо весь прихід призначений на будову Сиротинця. — Ст. Саска, предс.; оВлод. Рекрут, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 20. серпня, о годині 7.30 вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься всіх членів прибути на сі збори. — Р. Рубльовський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх членів, що місячні і продовження піврічних зборів відбудеться в суботу, дня 20. серпня, точно о годині 8-ій вечером в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та ул. Кождий член обовязково має явитись на зборах, бо є важні справи до полагодження. Урядники зладуть справоздание за 6 місяців. Пригадується членам, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець при У. Н. С., щоби старалися принести на сі збори. Проситься членів не передавати до секретаря місячних вкладок, а приносити самі на збори. Приведіть з собою нових членів, яких будемо приймати до Бр. після статута, а до У. Н. Союза без вступного. Не явившийся член на зборах заплатить кару після статута. — Николай Марків, рек. секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 21. серпня, о годині 1-ій попол., в Базар Гали, 155 Willard Ave., там де минулого року. Проситься кождого члена прибути. Довгуючі повинні вирівнати свої вкладки. Також члени, котрі не зложили жертви на Сиротинець, повинні се зробити на тім мітінґу. — Секретар.

ДО ГРОМАДЯН СЕЛА ГНИЛЬЧА І СУСІДНИХ СЕЛ!

Я одержав письмо з села Гнильча з просьбою о жертви на будову їх „Народного Дому". Хоч сам не походжу з Гнильча, складаю малу жертву на руки „Обєднання" і взиваю усіх мешканців Гнильча і дооколичних сіл, перебуваючих в Америці, зложити свої жертви на згадану ціль.

Др. Вол. Сіменович.

Підписані громадяне Гнильча взялись по війні з подвоєним запалом до мозольної праці на всіх ділянках громадського життя. Викинені воєнним лихоліттям два рази з рідного села до концентраційних таборів, вернули ми на руїни наших хат і господарств. З найбільшим зусиллям треба було відбудовувати найперше власні загороди (деякі до нині мешкають в ліпянках), а крім того стягались на будову культурних інституцій. Покищо є вже школа (приходство парох. вибудував власним коштом), зачалисьмо будову церкви, як також беремся до будови **„Народного Дому"**, бо відчуваємо, як нам тяжко, коли не маємо де зійтися, обговорити не одну громадянську справу, порадитися, перечитати хосенну книжку чи часопис, примістити свою кооперативу, устроїти театральну виставу. І помимо найліпшої волі свідоміщих одиниць праця сповільняється за браку власної домівки.

Запал довів до того, що самі вибудували собі примітивну цегольню — власними силами палимо цеглу і на церкву і на „Народний Дім" — але запалу за мало — коли прийде на черву дня бесіда про грошеву готівку на саму будову. В дооколичних селах мов гриби по дощу повиростали нові читальні Народні Доми, бо їм їх односельчани в Америці поспішили з видатною помочю. А ми їм тільки завидуємо, бо не знаємо в Америці нікого, хтоб нам служив помочю бодай 10 долярами. Накладаємо на себе добровільні податки, але се тепер при будові церкви і инших видатках вельми непосильний тягар. Тому відзиваємося з уклінною просьбою до американських земляків:

Коли Ви, американські брати, помагаєте своїм землякам в старім краю — чи не моглиб і нам помочи? От наші півмешканці Поляки, яких в нащім селі є третя часть, недавно вивигнули свій „Сокіл" тільки завдяки американській помочи своїх односельчан, а ми її нізвідки не маємо.

Ожидаючи вселаскавійшої помочі, остаємо з найглибшим поважанням.

ЗА ВИДІЛ ЧИТАЛЬНІ ПРОСВІТИ:
Іван Плекан, голова.
Ілія Форемський, секр.

ЗА КОМІТЕТ БУДОВИ НАРОДНОГО ДОМУ:
о. Прокіп Максимюк, гр.-катол. парох, як голова; **Іван Шаюк** і **Василь Кулинич.**

ЗА АМАТОРСЬКИЙ ГУРТОК:
Мих. Чабаранко, В. Гуринович.

ЗА ГОСПОДАРСЬКО-СПОЖИВЧУ СПІЛКУ:
Мих. Климчук, касієр.
Корнило Довжинський.

Ласкаву відповідь слати на адресу голови комітету будови:

o. PROKIP MAKSYMIUK,
hr. kat. paroch, Hnilcze,
p. Horozanka, ad Halicz, Polska.

Хто каже вам, що все одно,
Де жити, як вмирати,
Той тягне вас в багно на дно,
Той вам дає без дна судно
І каже кермувати.

Б. Лепкий.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

—o—

Х. Майстеренко і І.

ПЕТРО Й ПАВЛО.

В свято отсих двох апостолів приходить мені на спогад одна понура подія з жорстоких днів війни. Подія, в якій ролю грають Петро й Павло — але не ті два святі, тільки два вояки, кождий з противної воюючої армії. — До речі:

Петро народився далеко, в глибокій Росії, в осередку московського царства. Рідна мати не співала йому милозвучних пісень, не бавила сина цікавими, чарівними казками, бо сама їх не знала. Цілий його діточий і молодечий вік пройшов сіро й одноманітно як сірі й нудні були ті неврожайні поля, серед яких він виріс. Змалку лишений самий собі, бо батько й мати ходили на заробітки на Україну, „текучу медом і молоком". Тож уже змалку привчився Петро-Москаль до всяких хиб, що скверняють чоловіка: лінивий, пияк, мстивий, жорстокий, нікчемний.

Павло побачив світ у селі Н. над Прутом, на нашій прекрасній та не такій щасливій, як прехорошій Гуцульщині. Змалку колисаний шумом смерік, співом пташок, піснею неньки і сестричок, виріс на гарного, розумного легіня, потіху своєї матері.

Вибухла війна. Петро пішов до московської армії, Павло вступив до Січових Стрільців-добровольців по стороні Австрії.

І почала рядити війна. Москалі заняли Галичину і рідне Павлове село над Прутом і пішли лавами в лісисті Карпати.

Наші уступили. Та як тільки прийшла нова весна, ринули Січовики з Карпатських гір на московську перевагу. Січа була завзята: не один був ранений, не один убитий. Та Москалі почали відступати. А як рідна мати Січовика Павла побачила, що Росіяне втікають, зраділа серцем, бо надіялася, що ось-ось прийдуть наші й вона побачить свою рідну дитину...

Та прийшли „наші" а Павла між ними не було. Защеміло в матери серце, але жде далі терпеливо. Жде місяць, жде два, розпитує, розписує; аж приходить вістка: Павло, її син, її рідний, лежить під Калушем у могилі, а число хреста „37".

Заплакала мати, заридала, а далі зібрала сили й стала приготовлятися в дорогу, відшукати могилу свого сина, поплакати на ній ревними сльозами. Та поки це, поки те, аж чує, зі сходу знова суне хмара, „Австрія" втікає, Росіяне вертають...

І вернули й знову осіли у лісистих Карпатах. Та матері стриму немає. Вона сюди, вона туди, просьбою і слізми благала ворожих комендантів, аби їй дозволили поклонитися гробови сина. Поклонитися і кости забрати в рідне село, на рідне кладовище. Дозволили.

Пішла мати, на крилах полинула аж у те село, де під могилою ч. 37 її син спочиває...

А в те село саме один день передтим прийшла з Росії одна нова полева сотня. Ночуючи в селі, розложилася табором на вигоні, саме біля австрійсько-німецького воєнного цвинтаря. Поклали намети, розіклали огні, стали чай варити... А в тій роті і Москаль Петро був салдатом.

Сама назва „лісисті Карпати" свідчить, що ліса тут — хоч у голови клади. Бери — пали, скільки хочеш! Отже, вийшло не так. Розбещена своєрідним вихованням, не стримана ні дисципліною ні пошаною до людей, позбавлена моральних підвалин, рука Москаля Петра перша простягалась до хрестів: трощи, ломи, клади на вогонь! Погані приклади завжди чогось подобаються товпі-юрбі: Петра не спинила, а охоче послухала ціла рота...

Мати опинилася на кладовищі, коли рота вже рушила далі. В ріжних місцях ще жевріли огнища; курилися, дотліваючи, деревляні головешки. Замісць хрестів на кладовищі була якась немов стерня. Мати Павлова зпочатку остовпіла з жаху, а потім майже підтюпцем кинулася шукати на кількох ощаджених хрестах потрібну їй табличку. Придивлялась, промивала заржавілі таблички сльозами, шкребла нігтями, — праця була даремна. Тоді мати кинулась до огнищ, в однім, другім місці копирснула попіл, нарешті — щось брязнуло... вона, табличка з потрібним нумером (37): Але деж саме, на якій могилі стояв хрест з цією табличкою?... І тут я вглядів на-віч ту бідолашну матірчайку, що вивела діток при битій дорозі, чумакам на поталу...

Мати зайшлася великим риданнем.

Могила Павлова затратилась навіки.